

Yelkovan

Albatroslar ile aynı aileye üye olan bu tür yıl boyunca Türkiye denizlerinde, özellikle Boğazlarda rahatça gözlenmektedir. Su yüzeyine çok yakın, sürüler halinde uçan ve dalgalarındaki enerjiyi kullanan Yelkovanlar gün boyu neredeyse su yüzeyine konma ihtiyacı bile duymazlar. Karaya yalnızca üreme döneminde ve gece gelirler. Yuvalarını ıssız adalar ya da kıyılarda denize bakan kaya yüzeylerindeki derin oyuklara yaparlar. Yılda yalnızca bir yumurta bırakırlar. Kuluçka ve yavru bakım evreleri çok uzun sürer bu nedenle çok hassas türlerdir.

Türkiye’de henüz keşfedilmiş bir Yelkovan kolonisi yoktur.

Yelkovan İzleme Projesi

[Assessment of Seasonal Movements and Numbers of Yelkouan Shearwater in the Marmara Sea]

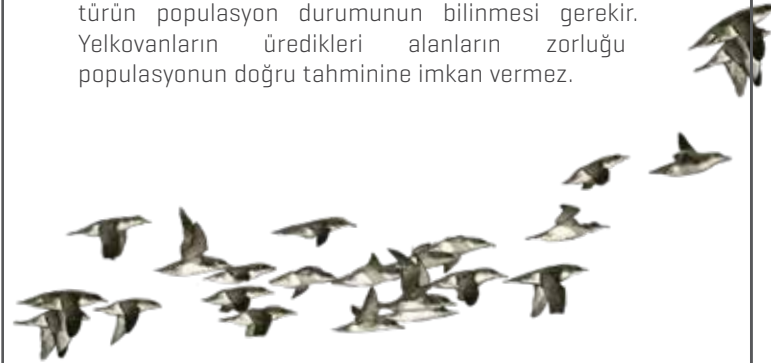
Yelkovan İzleme Projesi, Marmara Bölgesindeki iki boğazda ve Marmara Denizinde, Yelkovanların mevsimsel ve yıllık geçişlerini ve davranışlarını araştıran, uzun soluklu bir izleme projesidir. Her iki Boğazda karadan, Marmara Denizi içerisinde ise tekneden yapılan sistematik sayımlar ile bir yandan tür hakkında veri toplanırken diğer yandan bölgede Deniz Önemli Kuş alanlarının belirlenmesi için bir veritabanı oluşturulmaktadır. Proje, gönüllülerden oluşan küçük bir ekip tarafından yürütülmekte ve Rufford Small Grants tarafından desteklenmektedir.

Neden Yelkovan İzleme Projesi?

Yelkovan, Akdeniz Havzasına endemik (yalnızca bu bölgede görülebilen) ve nesli tehlike altında olan bir deniz kuşu türüdür. Tüpburunlular (Procellariidae) ailesine üye olan bu tür, gagasının üzerinde bulunan tüp benzeri yapılar sayesinde deniz suyundaki fazla tuzu dışarı atabilir. Dolayısı ile açık denizde tatlı suya ihtiyaç duymadan uzun süre geçirebilirler.

Yelkovanların en tipik uçuş davranışı, denizin hemen yüzeyinde, kanatları suya değecek kadar alçaktan ve sürü halinde uçmalarıdır. Bu davranışı İstanbul Boğazında gözlemlemek çok kolaydır!

Akdeniz Havzasında birçok kıyıda ve ıssız adalarda genelde insan geçişine izin vermeyen alanlarda üreyen Yelkovanlar, gizemli üreme davranışları ile yuvalarını avcı türlerden korunmak için çok iyi gizlerler. Koruma çalışmalarının daha verimli yürütülmesi için öncelikle türün popülasyon durumunun bilinmesi gerekir. Yelkovanların üredikleri alanların zorluğu popülasyonun doğru tahminine imkan vermez.

Bu hedefe daha kolay yoldan ulaşmak için türün topluca göç ettiği darboğazlarda izleme çalışmaları yürütmek çok önemlidir. Akdeniz Havzasında İstanbul ve Çanakkale Boğazı bu alanlara en iyi iki örnek konumundadır.

Bu hassas ve gizemli deniz kuşlarına odaklanan Yelkovan İzleme Projesinin temel amacı, türün İstanbul ve Çanakkale Boğazları ve Marmara Denizi içerisindeki hareketlerini ve sayılarını takip etmek ve deniz önemli kuş alanlarının belirlenmesi için tür odaklı veri toplamaktır. Bu proje, tür için aynı anda iki önemli darboğaza odaklanan ilk araştırma projesidir.

Yelkovan İzleme Projesinin Hedefleri Nelerdir?

Mevsimsel geçişler ve sayılar: Yelkovanın her iki boğazdan mevsimlere göre geçişinin ve yoğunluğunun nasıl değiştiğini ortaya koymak

Yıllık değişimler: Uzun süreli izleme çalışması ile bu sayılar ve davranışlardaki yıllık değişimleri ortaya koymak

Türün davranışları: Yelkovanların alanda göç, beslenme ve diğer davranışlarının ortaya koyulması

Deniz Önemli Koruma Alanları: Uzun soluklu bu izleme çalışması toplanan veriler ile bölgedeki deniz önemli kuş alanlarının sınırlarını belirlemeyi hedeflemektedir.

Yelkovan İzleme Projesi Neler Yapar?

Kara Sayımları: İstanbul Boğazında ayda 2, Çanakkale Boğazında ise ayda 1 defa yapılır. Sayımlar Boğazın en dar noktasında ve her zaman aynı noktadan yapılır. Sabah erken saatlerde başlar ve günün değişik saatlerine kadar devam eder. Genelde 4 saat süren sistemli sayımlardır.

Tekne Sayımları: Marmara Denizi içerisinde, Avcılar - Bandırma arasındaki bir gemi hattında, Yelkovanların Marmara Denizi içerisindeki dağılımını ve davranışlarını ortaya koymak için yapılır. Sayımda uluslar arası olarak kabul görmüş ve kullanılan "European Seabirds at Sea" tekniği kullanılmaktadır.

Deniz Önemli Kuş Alanları Nedir ve Neden Önemlidir?

Deniz önemli kuş alanları, deniz kuşlarını bir biyo-indikatör yani buldukları çevrenin sağlığı için göstergeler türleri olarak kabul eden, belli kriterler ile belirlenmiş ve bu alanların sağlığını izlememize izin veren özel koruma alanlarıdır.

Deniz kuşları, biyolojileri nedeni ile bütün diğer kuş gruplarına göre çok daha fazla tehdit altında ve nesli daha hızlı tükenen gruplardandır. Sadece üremek için karaya gelen bu türler yaşamlarının büyük kısmını açık denizde geçirdiğinden, deniz önemli koruma alanları bu türlerinin nesillerini sürdürebilmeleri açısından çok önemlidir.

Rufford Small Grants

Birleşik Krallıkta bulunan ve doğa koruma projelerine fon sağlayan bir kuruluştur. Kuruluşundan bu yana 137 ülkede 2000'den fazla düşük bütçeli koruma projesini desteklemiştir.

Yelkovanları izlemek, bu gizemli tür hakkında daha fazla detay öğrenmek ve projemizi desteklemek için bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Yelkovan İzleme Projesi 2013 yılında Rufford Small Grants tarafından desteklenmiştir.
rufford.org

Yelkovanları Takip Edin;

f / yelkouanshearwater
t @medyelkouan
yelkouanshearwater.org

Fotoğraflar; Ömer Kulaçoğlu, Ercan Üç
Kemal Kahraman, Murat Çuhadaroğlu,
Dilek Şahin, Alper Varon. Tasarım;

YELKOVAN

izleme projesi

